

Etätulkkauksen mahdollisuudet

Sanna Nuutinen

Kelan Vammaisten tulkkauspalvelukeskuksen etätulkkaus on avoinna kello 8–16. Lisäksi asiakkaat voivat käyttää Kelan sopimuskumppaneiden etätulkkausta, mikäli sitä on saatavilla. Kela suosittelee käyttämään etätulkkausta Koronan aikana. - Etätulkkaukset lähtivät pyörimään jouhevasti opiskelu- ja työelämätilauksissa pandemian alettua, kertovat toimitusjohtaja Henna-Maija Pihlajaniemi ja työsuojeluvaltuutettu Anne Turunen Tulkkaus Periferia Oy:sta. Etätulkkaus onkin edellyttänyt erilaisten sovellusten käyttöönottoa. Näin kirjoitettiin yhdistyksen lehdessä [Tuntosarvi 4 / 2020](#) artikkelissa *Poikkeukselliset ajat näkyvät Kelan tulkkauspalvelussa*.

Tulkkauksen prosessi alkaa tilauksella, johon merkitään aika, paikka, aihe ja toivetulkki. Varsinkin ensimmäisellä kerralla on hyvä valita tulkki, jonka äänen kuulee ja/tai jonka viittomisen näkee. Tilaukseen kannattaa mainita, millä tekniikalla etäyhteys muodostetaan.

Viittomalla tapahtuvaa etätulkkausta ajatellen voi etukäteen ohjeistaa tulkkille esim. toiveet yksivärisestä taustasta ja vaatetuksesta (tumma, vaalea), jotta viittomat näkyisivät mahdollisimman selkeästi. Eettisiä ohjeistuksia etätulkkauksen onnistumiseksi kaivataan, jossa esimerkiksi olisi kirjattuna tietosuojan huomioiminen. Kun tulkkausmuoto, tekniikka ja oikeanlainen tulkki löytyy, uuden menetelmän käyttöönoton stressi vähenee ja voi keskittyä aiheeseen.

- **Kohderyhmä: viittomakielinen ja kapea näkökenttä**

”Videoyhteyden kautta seuraan ruudulta tulkkia ja oman puheenvuoron aikana tulkki kääntää viittomiseni puheelle.” Lisää kokemuksesta Tuntosarven 4 / 2020 artikkelista: *Etätulkkauksesta uutta virtaa työntekoon*

- **kohderyhmä: kuulonäkövamma, joka käyttää visuaalista, auditiivista ja viitottua puhetta**

”Tulkin tilauksen tein tavalliseen tapaan. Mainitsin tilauksessa, että käytän ensimmäistä kertaa etätulkkausta. Kokouspäivää edeltävänä päivänä tulkki laitto sähköpostia ja tiedusteli, haluanko testata, miten yhteys toimii. Siinä pystyimme sopimaan ”pelisäännöt” ja sain käytön ohjausta. Kokouspäivänä kaikki sujui hyvin, koska ymmärsin miten Teamsissa voi kiinnittää ruutuun näkyviin vain tulkin ja muut puhujat kuulin taustalta. Materiaalin jakaminen näytölle pienentää tulkkauksen ja puhujat epäselväksi, jolloin pitää valita joko tulkki tai materiaali ja se on huono juttu tärkeässä työkokouksessa.”

Vinkkini: Kannattaa liittää tulkkiprofiiliin itselleen ne tulkit, jotka toimivat etätulkkauksessa selkeimmin. Uudessa kohtaamisessa olisi hyvä, jos voisi jutella järjestäjän kanssa ennakkoon tai heti kokouksen alussa kertoa, mitä tarkoittaa etätulkkaukset ja kuinka se huomioidaan.

Etätulkkauksen lisäksi on saatavilla myös etäkirjoitustulkkausta. Etänä tai livenä tapahtuvaan kirjoitustulkkaukseen asiakas tekee tilauksen Kelalle ja tulkki tekee omat etukäteisvalmistelut. Käytännössä kirjoitustulkkaukset tapahtuu laitteiston välityksellä, nykyisin langattomasti: näyttö, näppäimistö ja verkkoyhteys. Sovelluksena käytössä on mm. text on top, word. Palveluntuottajana esim. Viittoen Oy on tuottanut oman sovelluksen kirjoitustulkkaukseen, joka toimii hyvin myös etäkirjoitustulkkauksessa.

Haasteina etäkirjoitustulkkauksessakin on koettu ohjeistuksien puute, monet erilaiset ohjelmistoyhdistelmät sekä verkkoyhteyksien toimivuus eri puolilla Suomea. Myös erilaiset asetukset vaihtelevat ja äänet sekä videokuva saattavat siirtyä viiveellä, jolloin ne vaikuttavat tulkkaukseen.

Käyttäjänäkökuulmassa uuden tekniikan haltuun ottaminen on joskus haaste. Syynä voi olla sovellusten ja apuvälineiden yhteensovittaminen, ja usein niiden käyttäminen vaatii opastamista. Kun oma kone on saatu säädettyä sopiviksi, voi etäkirjoitustulkkauksen käytöstä tulla sujuvaa.

- **kohderyhmä: kuuroutuneet, viittomia käyttävät ja kirjoitustulkkauksen menetelmänä**

”Palveluntuottaja lähetti minulle linkin, jonka kautta pääsin kirjautumaan selaimen kautta heidän yrityksensä kehittämään sovellukseen. Sen tietosuoja on yhtä hyvä kuin verkkopankkiin kirjautuisi. Ruudullani näkyi perusasetukset: ruudun suurennus koko näyttöön, taustaväriin muutos tumma/vaalea, tekstin suurennus. Kun palveluun ottaa yhteyttä tabletilla, voi tekstiä lukea siitä ja samalla olla videoyhteydellä etäkokoukseen tai luennoitsijaan.”

Vinkkinä: Kirjoitustulkkaukset toimii lääkärikäynnillä, ryhmätilanteissa, kokouksissa ja teatterissa. Teatterissa kirjoitustulkki voi istua eri kohdassa ja asiakas katselee tabletin kautta tekstitystä esityksen aikana.

”Aluksi oli kauhea määrä koekituja eri alustoilla. Olimme etänä, tulkit kotonaan samoin minä. Pidimme varayhteyden messenger -ryhmänä, Google Docksia ensin. Harmillista, kun sitä piti itse rullata,

jotta näki tekstin. Tulkkien vaihto takerteli aluksi ja tekstiä tuli paljon kerralla. Etsimme uusia ratkaisua. Kokoukset alettiin pitää zoomissa. Mutta ei voinutkaan olla kahta yhteyttä yhtäaikaan auki samalla laitteella. Siihen ratkaisuna kaksi eri laitetta.

Etäkirjoitustulkkauksen edut ovat kätevä, nopea ja vähemmän tilaa vievä, kun "hoviväki" on poissa ja tulkeilta säästyy matkustusaika. Minulla oltava monta laitetta ja niihin kaikkiin kunnon laajakaistat, kun ollaan yhteydessä tabletilla/kännykällä tai läppärillä. Säännöt: teen tilauksen, jossa mainitsen etätulkkauksen, tulkki lähettää kokouslinkin ja se on siinä - pitää vain osata avata zoom -kokous tai sovellus. Koronan vuoksi on pitänyt miettiä, miten ratkaistaan. Omasta ja tulkkienkin toiveesta etätulkkauksen on aina jotenkin onnistunut."

Vinkki: Sopii kokouksiin ja erilaisiin ryhmätapaamisiin, kuten vertaistukiryhmät ja taloyhtiön kokous.

Taktiiliviittomakielinen asiakas tarvitsee lähitulkkauksen, mutta jos hän käyttää pistenäyttöä voisi keskustelu onnistua etäkirjoitustulkkauksen avulla. Silloin kirjoitustulkkauksen tuotetaan tavallisella näppäimistöllä kännykkään ja asiakas lukee tekstiä pistenäytöltä.

Etätulkkauksen onnistuu useammankin sovelluksen kautta, mutta yhteistä niille kaikille on älylaite, tietokone, tabletti, kännykkä ja niissä toimiva verkkoyhteys. Mikäli ei ole taitoa, laitteita tai apuna osaavaa henkilöä etätulkkauksen käyttäminen ei ole mahdollista. Etätulkkauksen ei myöskään mahdollista laajaa kuvailua, opastamista ja muita tulkkauksen menetelmiä. Tämän vuoksi on ensiarvoisen tärkeää mahdollistaa myös lähitulkkauksen käyttöönotto.

Onko sinulla kokemuksia tai vinkkejä etätulkkaukseen? Voit lähettää niitä meille sanna.nuutinen@kuurosokeat.fi